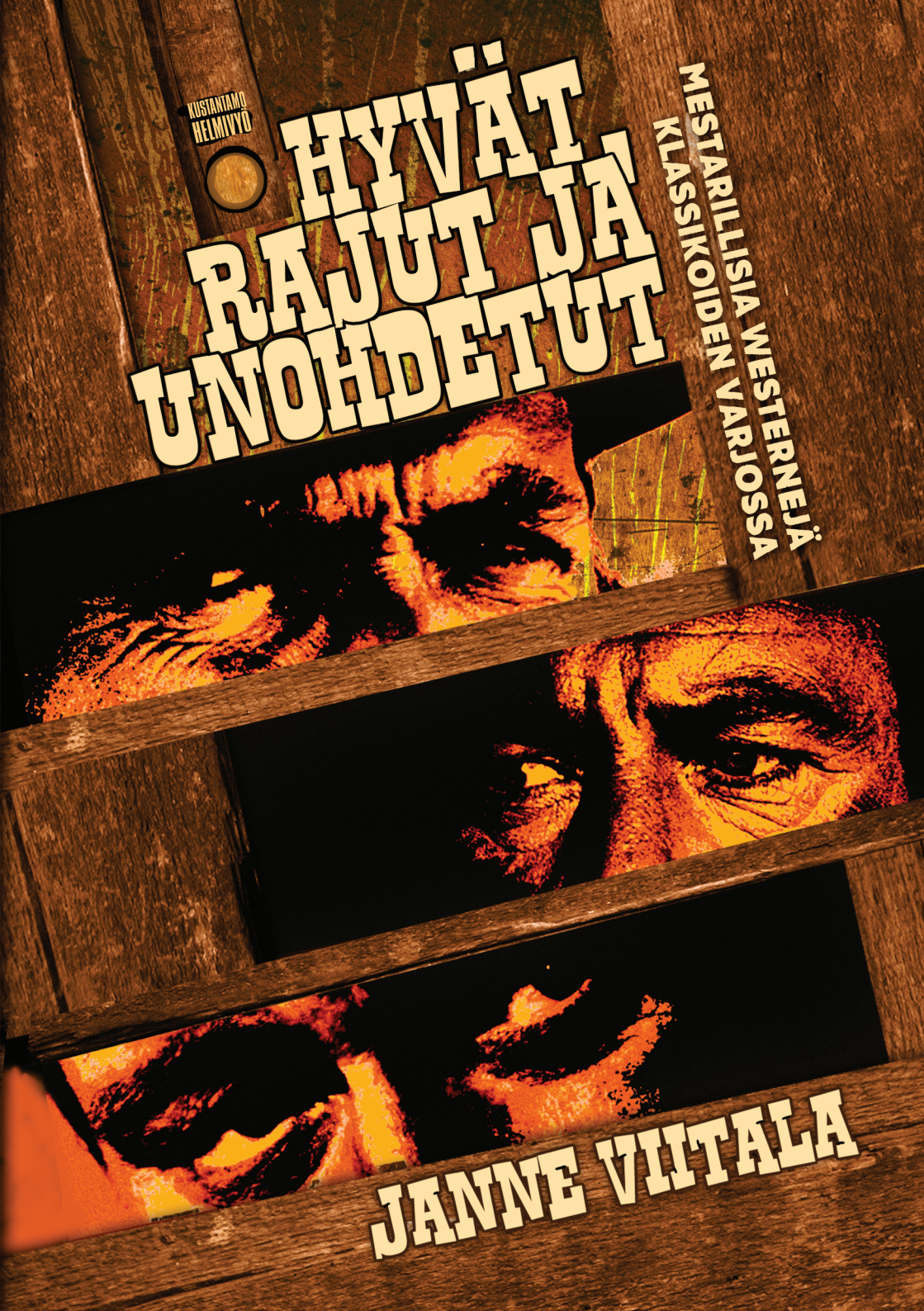

KUSTANTAMO
HELMIVIIVO

HYVÄT RAJUT JA UNOHDETUT

MESTARILLISIA WESTERNEJÄ
KLASSIKOIDEN VARJOSSA

JANNE VIITALA

Hyvät, rajut ja unohdetut

Janne Viitala

Hyvät, rajut ja unohdetut

Mestarillisia westernejä klassikoiden varjossa

Kustantamo Helmivyö
Turku 2023

Kustantaja: Kustantamo Helmivyö
Janne Viitala: Hyvät, rajut ja unohdetut
ISBN 978-952-7469-36-1
Painopaikka: BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa

Sisällysluettelo

8 Saatteeksi

Elokuvat

- 15** The Narrow Trail (1917)
- 18** Kolme huonoa miestä (3 Bad Men, 1926)
- 21** Suuri seikkailija – Jesse James (Jesse James, 1939)
- 24** Urhojen tie (Union Pacific, 1939)
- 28** Cowboy 'puhdistaa' kaupungin (Tall in the Saddle, 1944)
- 31** Enkeli ja lainsuojaton (Angel and the Badman, 1947)
- 34** Vainottu (Pursued, 1947)
- 38** He ratsastivat ohi (Four Faces West, 1948)
- 41** Valkonaama (The Paleface, 1948)
- 44** Coloradon sankari (Colorado Territory, 1949)
- 48** Sanan voimalla (Stars in My Crown, 1950)
- 50** Katkaistu nuoli (Broken Arrow, 1950)
- 54** Paholaisen portti (Devil's Doorway, 1950)
- 58** Raivotar (The Furies, 1950)
- 61** Lainsuojattomien armoilla (Rawhide, 1951)
- 64** Lannistumaton linnake (Only the Valiant, 1951)
- 68** Tie Santa Lomaan (Along the Great Divide, 1951)
- 71** Kuoleman ratsastus (Little Big Horn, 1951)
- 74** Vihreän järven salaisuus (The Secret of Convict Lake, 1951)
- 77** Naiskaravaani (Westward the Women, 1951)
- 82** Etäiset rummut (Distant Drums, 1951)
- 86** Villin lännen villikissa (Rancho Notorious, 1952)
- 89** Teräskannus (The Naked Spur, 1953)
- 93** Ride Clear of Diablo (1954)
- 95** Kapinoitsijat (The Raid, 1954)
- 97** Lännen laki (Wichita, 1955)

- 100** Hän taisteli yksin (Man with the Gun, 1955)
103 Viimeinen ajo (The Last Hunt, 1956)
107 Kuudes mies (Backlash, 1956)
110 He olivat ylpeitä (The Proud Ones, 1956)
113 Nopein ase voittaa (The Fastest Gun Alive, 1956)
114 40 urhoa (Forty Guns, 1957)
119 Rajaseudun kostaja (Decision at Sundown, 1957)
121 Paholaisen palkka (Man in the Shadow, 1957)
125 15 laukausta (Fort Dobbs, 1958)
128 Texasin kovanaama (The Sheepman, 1958)
131 Surmanpartio (Fort Massacre, 1958)
133 Ylpeä kapinallinen (The Proud Rebel, 1958)
136 Raivoisat miehet (From Hell to Texas, 1958)
139 Saaliinjako (The Law and Jake Wade, 1958)
142 Tappajan askel (Gunman's Walk, 1958)
144 Suuri maa (The Big Country, 1958)
147 Lainsuojattoman jäljillä (Ride Lonesome, 1959)
150 Hirsipuu (The Hanging Tree, 1959)
153 Luodissa ei ole nimeä (No Name on the Bullet, 1959)
155 Laki ja väkivalta (Warlock, 1959)
158 Ase ja laki (Day of the Outlaw, 1959)
161 Armoton sheriffi (Hell Bent for Leather, 1960)
164 Musta kersantti (Sergeant Rutledge, 1960)
168 Takaa-ajo lännessä (Seven Ways from Sundown, 1960)
171 Ratsasta viimeinen taival (Lonely Are the Brave, 1962)
175 Ringo – Tappaja (Una pistola per Ringo, 1965)
177 Kova panos Dodge Cityssä (A Big Hand for the Little Lady, 1966)
180 Naurava paholainen (Quién sabe?, 1967)
183 Luodin laki (La resa dei conti, 1967)
186 Hombre (Hombre, 1967)
188 Kasvokkain (Faccia a Faccia, 1967)
191 Sormi liipasimella (I giorni dell'ira, 1967)

- 194** Firecreek (Firecreek, 1968)
197 Ammattitappaja (Il mercenario, 1968)
200 Hiipivä kuu (The Stalking Moon, 1968)
204 Haudat vailla nimeä (Une corde, un Colt..., 1969)
207 Tepepa (1969)
210 Kovien miesten kerho (The Cheyenne Social Club, 1970)
214 Lännen kieroin kaveri (There Was a Crooked Man..., 1970)
217 Monte Walsh (Monte Walsh, 1970)
220 Petturit hirteen, companeros! (Vamos a matar, compañeros, 1970)
223 Who Killed the Mysterious Mr. Foster? (1971)
226 Evil Roy Slade (1972)
229 Kesyttömät cowboyt (The Culpepper Cattle Co., 1972)
232 Silmä silmästä (Jeremiah Johnson, 1972)
235 Paha porukka (Bad Company, 1972)
237 Tappokone (Westworld, 1973)
240 Shootout in a One Dog Town (1974)
243 Heartland (1979)
245 Harmaa kettu – Lännen legenda (The Grey Fox, 1982)
247 Dead Man (Dead Man, 1995)
250 Lone Star (Lone Star, 1996)
253 Monte Walsh (Monte Walsh, 2003)
256 Sukiyaki Western Django (Sukiyaki uestutan Django, 2007)

258 Lähteet

260 Henkilöhakemisto

Saatteeksi

Tämän tietoteoksen lähtökohtana on allekirjoittaneen, pitkän linjan westernfanin, eräänlainen ahaa-elämys siitä, että maailma on pullollaan erinomaisia westernejä, joista en ole ollut aiemmin tietoinen. Ja koska ker-
ran minä en alan harrastajana ole näistä tiennyt mitään, täytyy olla myös liuta muita ihmisiä, westernfaneja, jotka elävät yhtä tietämättöminä. Suuri valaistumisen hetki koitti, kun Yle Teema esitti Aki Kaurismäen valikoimia klassikkoelokuvia vuonna 2007. Yksi näistä elokuvista oli *Ase ja laki* (*Day of the Outlaw*, 1959). Elokuva osoittautui mestariteokseksi, aivan parhaimpien ja tunnetuimpien westernklassikoiden veroiseksi. Heräsi kaksi kysymystä: miksi minä en ollut aiemmin tiennyt elokuvasta ja onko vastaavia, unohdettuja westernin mestariteoksia enemmänkin.

Vastaus ensin mainittuun kysymykseen on selvä: elokuvien valikoiva ja epäjohdonmukainen julkaisupolitiikka ja esittäminen televisiossa ja elokuvateattereissa. Tunnustaudun melkoiseksi elokuvakeräilijäksi ja erityisesti westernosasto on melko hyvin kokoelmassani edustettuna. Olen siis jo kauan omistanut, tai vähintään nähnyt, kaikki John Waynen, Clint Eastwoodin, John Fordin, James Stewartin, Sergio Leonen, Henry Fondan ja monen muun lännen ikonin Suomessa julkaistut elokuvat jossa-kin formaatissa. Ostoeelokuvakokoelmia olen täydentänyt TV-esitysten tallenteilla.

Julkaisemattomien länkkäreiden kartoituksessa ensimmäinen askel suuren ahaa-elämykseni jälkeen oli, kun Suomen länkkäriseurana sähköpostilistalla laadittiin reilu vuosikymmen sitten listaus Suomessa julkaisemattomista huippuwesterneistä. Tuolloin tulin tietoiseksi etenkin monista ensiluokkaisista spagettiwesterneistä ja muutamasta muusta elokuvasta, jotka nopeasti ostin ulkomaisista nettikaupoista täydentämään kokoelmiäni.

Unohdettujen mestariteosten kartoittaminen jatkui vaivihkaa. Suurena apuna oli IMDB-sivusto, jonka kautta on saatavissa kätevästi näytte-

lijöiden, ohjaajien ynnä muiden elokuvalettelot. Filmografioiden selaa-
minen johti alati uusiin näyttelijöihin ja ohjaajiin sekä yllättävään ha-
vaintoon siitä, että moni todellisen lännen ikonin, kuten vaikkapa Henry
Fondan ja James Stewartin, ansiokaskin elokuva jonkin ihmeen kautta
on Suomessa lähes täysin tuntematon. Samalla eräiden näyttelijöiden
länkkäriprofilii nousi aivan uudelle tasolle, sillä niin paljon heiltä löytyi
useita tuntemattomia westernhelmiä. Heistä on mainittava etenkin Joel
McCrea, Robert Ryan, Robert Taylor ja Richard Widmark. Ohjaajista esille
nousivat etunenässä John Sturges, Raoul Walsh sekä Fielder Cook, joista
varsinkin viimeksi mainittu keskittyi (omasta tahdostaan) pääasiassa
TV-elokuviin, joiden saatavuus on nykyään surkea.

Ajatus kirjan kirjoittamisesta muutoutui vähitellen. Aluksi tavoite oli
viihdyttää itseäni harvinaisilla elokuvilla. Seuraava vaihe oli kirjoittaa
jotain elokuvista muistiin, jotta voisin taas vuosien päästä tarkistaa, mitä
mieltä elokuvasta olin ollut. Samalla heräsi halu jakaa huomiot myös
muille. Niinpä Facebookissa aloin kiusata kavereitani länkkäriarvioilla
otsikolla ”Vähän oudommat westernit”. Samalla jaoin tekstii myös Suo-
men länkkäriseuran Facebook-ryhmään. Saamani palaute oli kannusta-
vaa. Tästä ei ollut enää pitkä matka kirjapäätökseen, koskapa osa teksti-
aihioistakin oli valmiina.

Lopulta kirjan aihe tarkentui westernin mestariteoksiin, joiden saata-
vuus Suomessa – melko usein myös muualla – on luvattoman huono.
Kirjasta rajautui pois muutama erityisen tunnustettu klassikko, jotka ei-
vät jostain syystä ole tulleet Suomessa julkaistuiksi. Esimerkiksi Punai-
nen virta (Red River, 1948) sekä Erämaan laki (My Darling Clementine,
1946) eivät missään nimessä ole unohdettuja, vaikka ovatkin jääneet vaille
ansaitsemaansa tallennejulkaisua (jälkimmäisestä on sentään harvinai-
nen, saksalainen DVD-julkaisu, jossa on mukana tekstitys myös suomek-
si).

Tästä kirjasta on karsiutunut pois myös jokunen Anssi Hynysen kir-
jassa Rautahevosta Tombstoneen esitelty mestariteos: Rautahepo (The
Iron Horse, 1924), Kuolemantuomiopaikka (The Ox-Bow Incident, 1942),

Verinen kuu (Blood on the Moon, 1948), Polttava aurinko (Yellow Sky, 1948), Rajarosvojen voittaja (Wagon Master, 1950), Ratsastavat hurjat (Silver Lode, 1954), Mies astui junasta (Bad Day at Black Rock, 1955), Peloton mies (Jubal, 1956), Seitsemän miestä jäljellä (Seven Men from Now, 1956), Pettämätön pistooli (The Tall T, 1957), Terroria Texasissa (Terror in a Texas Town, 1958) ja Kuoleman asema (Comanche Station, 1960). Lukekaa näiden elokuvien ansiokkaat esittelyt Hynysen kirjasta.

Unohdettuja lännkkäreitä ovat tyypillisimmin B-westernit, jotka jo syn-tyessään jäivät vähälle huomiolle. Ne olivat yleensä kaavamaisia, lyhyitä ja nopeasti tehtyjä sarjaelokuvia, joita esitettiin 1930-luvulta lähtien elokuvateattereissa A-tuotantojen jälkeen. Alkuaikojen B-tuotannot todellakin olivat silkkaa liukuhihnakamaa, joita voi verrata ehkä parhaiten nykypäivän TV-sarjoihin. B-elokuvien kultakausi alkoi 1940-luvun lopulla ja kesti 1950-luvun puoliväliin, jolloin tuotantokoneisto niissä oli täysin A-elokuvien veroista. Ne erotti A-tuotannoista lähinnä siitä, että ne olivat kestoltaan lyhyempiä ja päähenkilö kuului napsun alempaan Hollywoodin tähtigalleriaan. B-elokuvien perillisiä olivat ensin pienen budjetin A-elokuvat ja 1960-luvulta lähtien TV-elokuvat, jotka ovat vielä enemmän unohdettuja ja vaikeasti saatavia kuin varsinaiset B-elokuvat. Sama pätee spagettiwesterneihin, jotka monella tapaa olivat rinnasteisia Hollywoodin B-elokuviin – niitäkin on Suomessa julkaistu vain kourallinen.

Lännenelokuviahan on valmistunut jo lähes yhtä kauan kuin elokuvia on tehty. Ensimmäinen tunnettu lännenelokuva oli suurmenestykseksi osoittautunut *Suuri junaryöstö* (*The Great Train Robbery*, 1903), ja mykkäelokuvakaudella lännkkärit olivat yksi suosituimmista genreistä. Merkittävimpien mykkäelokuvien joukkoon kuuluu *Kansakunnan synty* (*The Birth of a Nation*, 1915), joka voidaan luokitella westerniksi. Mykkäkaudella aloitti lännenelokuvien tehtailun myös westernohjaajista suurin – John Ford. Äänielokuvan myötä 1930-luvulla westernien suosio syystä tai toisesta painui hetkellisesti pohjamutiin.

Uusi käänne koettiin vuonna 1939, kun elokuvateattereissa ensi-iltansa saivat sekä *Suuri seikkailija – Jesse James* että *Hyökkäys erämaassa*

(*Stagecoach*, 1939). Ensin mainittu osoittautui todelliseksi hitiksi ja teki lännenelokuvat uudelleen muodikkaiksi. Jälkimmäinen oli vaikutukseltaan merkittävämpi, sillä se loi alkutahdit modernille aikuislänkkäriille ja samalla kanonisoi todellisen lännen miehen käyttäytymiskoodiston yli kahden vuosikymmenen ajaksi. Tätä ajanjaksoa pidetään yleisesti westernien kultakautena, ja sitä se on myös allekirjoittaneen mielestä. Vuoden 1939 merkityksen havaitsee jo siitä seikasta, että Hollywoodissa tuotettiin vuonna 1938 neljä A-westerniä, vuonna 1939 yhdeksän ja vuonna 1940 jo kolmetoista.

Westernien kultakaudelle on ominaista myös genren pari tärkeää alalajia: 1940-luvulla esiteltiin niin sanotut film noir -länkkärit ja suunnitteen vuosikymmentä myöhemmin psykologiset westernit. Westernbuumin ollessa kuumimmillaan 1950-luvulla elokuvien kilpailijoiksi nousivat TV-sarjat. Yhdysvaltalaisen, perinteisen westernin suosio alkoi hiipua 1960-luvun alussa. Uutta, merkittävää nostetta lajityyppi sai, kun Sergio Leonen ja Clint Eastwoodin italialainen (vaikka olikin Espanjassa kuvattu) dollaritrilogia iskeytyi valkokankaille ja heti perään vielä saman ohjaajan Huuliharppukostaja. Väkivalta, väkivallan näyttäminen sekä päähenkilöiden moraalittomuus ja nihilismi muuttivat lajityyppiä perusteellisesti. Leonen vanavedessä syntyi satoja muitakin spagettiwesternejä. Yhdysvaltalainen western imi italialaisia vaikutteita, mutta perinteisiäkin westernejä valmistui vielä 1970-luvun puolella. Samalla perinteisen sankariwesternin vastavaikutuksena syntyivät realismia, joskus jopa inhorealismia, korostavat revisionistiset länkkärit; 1970-luku oli niiden kulta-aikaa.

Uusien tuulien puhaltaessa westernien suosio lähti jyrkkään laskuun. Kunnes taas 1990-luvun alussa Clint Eastwoodin *Armottoman* (*Unforgiven*, 1992) ja Kevin Costnerin *Tanssii susien kanssa* (*Dances with Wolves*, 1990) myötä lajityyppi kohtasi uuden, mutta valitettavan lyhytaikaisen, huipentuman. Tällä vuosituhanella huippuwesternejä on valmistunut edelleen harvakseltaan. Lajityypille suuren palveluksen teki Quentin Tarantino ohjaamalla peräkkäin kaksi erinomaista westerniä Django

Unchainedin ja The Hateful Eightin. Suoratoistokanavien puolella on tehty suorastaan huimaa tulosta TV-sarjojen parissa; lähtölaukaus oli HBO:n Deadwood ja sitä seurasivat muiden muassa Hell on Wheels, Westworld, Jumalattomat ja 1883. Suoratoistopalvelujen huono puoli on siinä, että vain harvalla on resursseja ottaa ne kaikki haltuunsa, joten keskivertokuluttajalla on mahdollisuus nähdä vain osa tästä hienosta tarjonnasta. Western ei siis ole missään nimessä kuollut, vaikka niin on useaan otteeseen jo ehditty julistaa.

Tämä kirja on kritiikki Suomessa vallitsevalle julkaisupolitiikalle. Kirjan kirjoittajan mielestä hyvän elokuvan täytyisi olla aina kaikkien saatavilla sellaisessa muodossa, että siitä omalla äidinkielellään pystyy nauttimaan. Aivan samalla tavalla kuin hyvät kirjat. Jos näin ei ole, joku muu on jo tehnyt valinnan puolestasi. Ja ainakaan Suomessa nämä valinnat eivät ole aina olleet pelkkiä napakymppejä.

On mainiota, että televisiossa edelleen esitetään säännöllisesti länkäreitä. Tässä asiassa on kunnostautunut erityisesti Yle Teema (muilta kanaviltahan ei juuri tule 1990-lukua vanhempia, ulkomaisia elokuvia). Mutta miksi elokuvat ovat pääsääntöisesti samoja uusintoja vuodesta toiseen, kun kuitenkin tarjolla olisi valtavasti aivan samaa tasoa olevia muita mestariteoksia? Esimerkiksi Howard Hawksin *Rio Bravo* on esitetty televisiosta viimeisen 30 vuoden aikana puolisen tusinaa kertaa ja Sergio Leonen dollaritrilogia ainakin 10 kertaa. Hienoa kuitenkin, että komeimpia klassikoita tosiaan esitetään, ainahan niiden avulla syntyy muutama uusi lajityypin fanittaja. Valitusvirttä voidaan jatkaa vielä sillä, että suurin osan televisiossa esitettävistä lännenelokuvista on juuri niitä samoja, jotka ovat ostettavissa omaksi yhdessä tai useammassa formaatissa. Paradoksaalista on, että esimerkiksi vuonna 2015 valmistunut keskitason western *Forsaken* on esitetty Suomen televisiossa tammikuuhun 2021 mennessä 21 kertaa, ja siitä on olemassa suomitekstein varustetut blu-ray- ja DVD-julkaisut.

Eittämättä on niin, kuten André Bazin kirjoiti jo 1950-luvulla: ”Vain

näyttelijöiden tai ohjaajan kassa-arvo oikeuttaa panostuksen mainontaan ja levitykseen. Näiden vaihtoehtojen välissä westernin kohtalo on onnen ja sattuman kauppaa eikä kukaan tee mitään eroa westernin leimalla kulkevien elokuvien välille”. Eniten tämä sääntö koskee kaikista lajityypeistä siis westernejä, joita Bazin pitää väheksytyimpänä kaikista lajityypeistä. Bazinin teoria tosin pätee täydellisimmin vain ensi-iltaelokuviin. Myöhempien julkaisujen kohdalla tekijän kassa-arvollakaan ei ole enää niin suurta väliä, ja sattuman osuus kasvaa riippuen esimerkiksi elokuvan arvosteluista, muinaisesta kassavirrasta tai levittäjän julkaisupolitiikasta.

Tämän kirjan kirjoittaja on koulutukseltaan filosofian maisteri. Pääaineena opinnoissa oli Suomen historia. Pitkälti opinnoista johtuen elokuvien esittelyt ovat pääasiassa taustoittavia, ja itse elokuvien kuvailu on jätetty vähemmälle. Kirjoittaja on tiedostanut, että suurin osa tässä esitellyistä elokuvista lienee lukijoille entuudestaan tuntemattomia, joten lukijalle on haluttu jättää mahdollisimman maksimaalinen katsomisenautinto esitellyn elokuvan osuessa kohdalle.

Kirjaan päätyneiden elokuvien valinta oli haastavaa. Allekirjoittaneelle tärkeintä oli löytää varjoon painuneita westernejä, joissa on eheä kokonaisuus, ja niiden kaikki osatekijät palvelevat pelkästään tarinaa. Valintoihin on vaikuttanut luonnollisesti allekirjoittaneen omat mieltymykset, vaikka tiettyyn objektiivisuuteen on koko ajan ollut pyrkimys tähdätä. Viimeinen kirjan rakenteeseen vaikuttanut päätös oli järjestää elokuvat aikajärjestykseen. Näin elokuvat tulivat sidotuiksi tiiviimmin kontekstiinsa, ja kirjasta muodostui samalla eräänlainen yleisesitys western-elokuvien kehityksestä.

Kirjan kirjoittaja rohkaisee päättäviä tahoja julkaisemaan ja esittämään kirjassa esiteltyjä elokuvia. Ellei niin käy, kehotan lukijaa hankkimaan elokuvat käsiinsä joltain muuta kautta. Esitellyt elokuvat ovat kaikki erittäin hyviä, jollain tapaa unohdettuja ja melko rajujakin – ovathan ne kaikki sentään länkkäreitä!

Tämän kirjan tekemiseen Suomen tietokirjailijat ry on myöntänyt

3000 euron apurahan, mistä valtava kiitos. Kiitän myös kirjan julkaisijan Kustantamo Helmivyön nokkamiestä Juri Nummelinia sekä kaikkia Suomen lännäriseuran aktiivijäseniä. Erityiskiitos kuuluu vaimolleni kärsivällisyydestä tämän projektin kohdalla. Toinen erityiskiitos menee Anssi Hynyselle, joka on oikolukenu tekstin.

Janne Viitala

The Narrow Trail

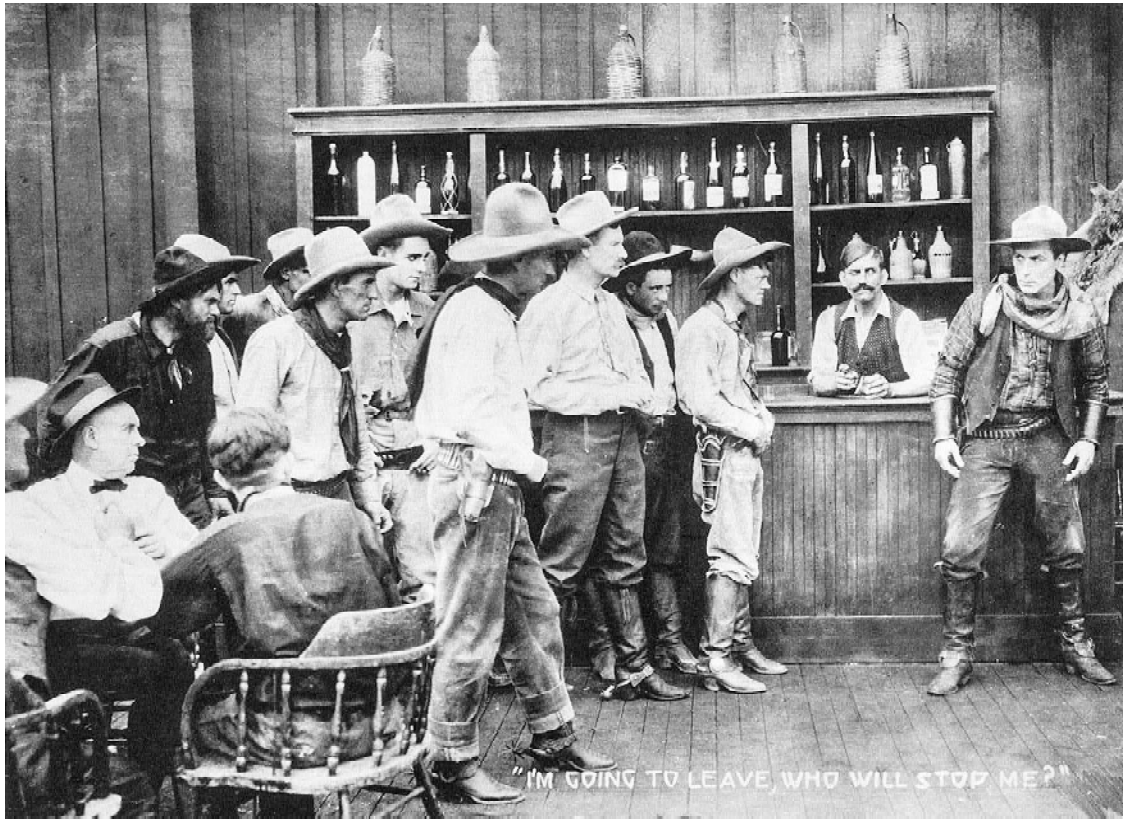
(Paramount Pictures 1917)

William S. Hart oli westernien ensimmäinen todella kovan luokan elokuvatähti samanaikaisesti Harry Careyn kanssa. Hart oli viettänyt osan lapsuuttaan ja nuoruuttaan rajaseudulla intiaanien parissa. Autenttisuus ja arvokkuus pursusi Hartin joka huokosesta. Hänen elokuviensa kohtalo on samankaltainen kuin monien muidenkin varhaisten mykkäelokuvien: kaikki eivät ole säilyneet ja säilyneistäkin osa on heikosti saatavissa. Onneksi sentään *The Narrow Trail*, Hartin westerneistä ehkä ansiokkain, on kohtalaisen helposti saatavissa jokaiseen kotiin.

Heti elokuvan alku yllättää: ensimmäiseksi selviää, että Hartin esittämä ”Ice” Harding on rosvojoukon pomo. Hänellä on myös pehmeämpi puoli, jota hän esittelee kesyttäessään itselleen heti alkajaisiksi villiponin (Fritz-niminen pikkuponi), jonka rooli nousee elokuvassa merkittäväksi. Luonnon kunnioittava kuvaus ja erityisesti vapaana laukkaavat hevoset olivat tyypillisiä Hartin muillekin elokuville. Seuraavaksi Harding ryöstää ilkeästi naamaansa väännellen postivankkurit joukkonsa kanssa. Postivankkureissa on kuitenkin myös hehkeä pankkiirin sukulaistyttö Betty Werdin (Sylvia Breamer), joka sattuu katsomaan hurjan rosvon silmiin liian pitkään, minkä jälkeen moni elämä kääntyy pääläeleen.

Hardingin täytyy erkaantua rosvojoukosta, sillä hänen vallaton poninsa osoittautuu liian tunnistettavaksi ja saattaa koko ryövärisakin suureen vaaraan. Pian myös mies ja nainen kohtaavat uudestaan, ja Hardingiin vetoaa Bettystä huokuva hyvyys. Harding ei kuitenkaan oivalla, että myös Bettyllä on suuri salaisuus. Näin syntyy yksi westernhistorian kauneimmista rakkaustarinoista.

The Narrow Trailin kaikki palaset lokahtavat kohdilleen. Kyseessä oli Hartin ensimmäinen elokuva Adolph Zukorin Arctcraft Pictures Corporationille sen jälkeen, kun Hart jätti Harry E. Aitkenin Triangle-yhtiön

kaksi vuotta kestäneen, menestyksekkään yhteistyön jälkeen yhdessä tuottaja Thomas Incen kanssa. Ince oli aikaisemmin omistanut elokuvassa esiintyneen, ja muutenkin pienoiseen tähtiasemaan nousseen, Fritzponin, mutta suostunut myymään sen pitkän hampain Hartille. Tämän elokuvan jälkeen Ince vihdoinkin sai vakuutettua lähes 190-senttisen Hartin, että tämä näyttää naurettavalta pikkuponin selässä.

Hart on elokuvassa täysin maineensa veroinen, kova mutta haavoittuva Villin lännen sankari. Hänen kömpelyytensä romanttisissa tilanteissa tuo väistämättä mieleen Gary Cooperin. Vuonna 1864 syntynyt Hart oli elokuvaa filmattaessa jo yli 50-vuotias, mutta fyysisesti hyvässä kunnossa. Ahavoituneisuus ja kulumat kasvoissa lisäävät Hartin preeriauskottavuutta. Myös Hartin valkokangasromanssi vähän ennen ensi-iltaa 20 vuotta täyttäneen Sylvia Breamerin kanssa vaikuttaa täysin uskottavalta.

Hart ohjasi elokuvan yhdessä Lambert Hillyerin kanssa, josta muo-

Tunnet varmasti Etsijät, Rio Bravon ja Hyvät,
pahat ja rumat, mutta mitä sanovat nimet
Surmanpartio, Kesyttömät cowboyt ja Nopein
ase voittaa?

Lännenelokuvien tunnetuimpien klassikoiden
takana piileksii useita satoja hyviä teoksia,
joita ei helposti saa nähtäväkseen. Uudessa
kirjassaan Janne Viitala esittelee 80 klassista
ja vähemmän klassista westerniä, joita ei moni
tunne. Kirjan skaala ulottuu 1910-luvulta
2010-luvulle, ja se toimii hyvin myös
lännenelokuvan historiategoksena.

Janne Viitala (s. 1972) on Karkkilan
ruukkimuseon amanuenssi ja pitkän linjan
länkkäriharrastaja. Hän on aiemmin
julkaissut muun muassa kaksi kirjaa Tex
Willeristä, ja lisäksi hän on avustanut pitkään
Suomen Länkkäriseuran Ruudinsavu-lehteä.

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

ISBN 978-952-7469-36-1

kannet JT Lindroos | oivas.com